

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012. Prezenta traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Această traducere nu obligă Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea indicația cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul acestui document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Notă de informare privind jurisprudența Curții Nr. 105

Februarie 2008

---

## ***Kafkaris c. Ciprului - 21906/04***

Hotărâre 12.2.2008 [GC]

### **Articolul 3**

#### **Tratament degradant**

#### **Tratament inuman**

Condamnare la închisoare pe viață fără perspective de eliberare pentru bună purtare în urma modificărilor aduse legislației: *neviolare*

### **Articolul 7**

#### **Articolul 7-1**

#### **Nullum crimen sine lege**

Dispoziții legislative conflictuale privind definiția condamnării la închisoare pe viață în scopul stabilirii eligibilității pentru reducerea pedepsei: *violare*  
Modificarea legii privind reducerea pedepsei pentru bună purtare în cazul unui deținut condamnat la închisoare pe viață care fusese informat de la început de instanța de judecată că sentința sa însemna detenție pe viață: *neviolare*

*În fapt:* În 1989 reclamantul a fost găsit vinovat de săvârșirea a trei infracțiuni de omor cu premeditare și a fost condamnat la pedepse cu închisoare pe viață în temeiul Codului Penal. La acel moment, potrivit Regulamentului Penitenciar (General), în urma modificărilor aduse, deținuții condamnați la închisoare pe viață puteau să beneficieze de o reducere a pedepsei cu până la un sfert; închisoarea pe viață însemnând închisoare pentru douăzeci de ani. În cadrul ședinței de judecată în care urma să fie pronunțată sentința de condamnare a reclamantului, acuzarea i-a cerut Curții cu Jurați să stabilească dacă închisoarea pe viață în cazul reclamantului însemna închisoare pentru restul vieții sale sau pentru o durată de douăzeci de ani, așa cum era stipulat în Regulamentul Penitenciar. Acuzarea a precizat că în cel de-al doilea caz ea dorea să

ceară cumularea pedepselor. Curtea cu Jurați a susținut că termenul de închisoare pe viață în cazul dat însemna detenție pentru restul vieții reclamantului. Însă, la sosirea reclamantului în închisoare, autoritățile penitenciare l-au anunțat că, în caz de bună purtare, acesta s-ar fi putut califica pentru eliberare în 2002. Ulterior, Curtea Supremă a declarat într-un alt caz, că prevederile cu privire la atenuarea pedepsei erau neconstituționale și *ultra vires* și că noua legislație nu le permitea condamnaților la detenție pe viață să solicite reducerea pedepsei pentru bună purtare. Reclamantul nu a fost eliberat la data comunicată de autoritățile penitenciare și, ca urmare, a depus la Curtea Supremă o cerere de eliberare tip *habeas corpus*. Cu toate acestea, atât cererea sa cât și apelul care a urmat au fost respinse. Unicele perspective de eliberare pe care condamnații la detenție pe viață din Cipru le au în prezent țin de împuternicirile constituționale ale Președintelui de a suspenda, grația sau reduce o pedeapsă la recomandarea Procurorului General sau de dreptul Președintelui prevăzut de lege de a dispune eliberarea condiționată cu acordul celui din urmă.

*În drept:* Articolul 3 – (a) *Durata detenției:* Deși perspectiva eliberării deținuților ce-și ispășeau pedeapsa cu închisoare pe viață în Cipru era limitată, aceasta nu însemna că pedepsele cu închisoarea pe viață în Cipru nu puteau fi reduse iar deținuții nu aveau nicio posibilitate de a fi eliberați. Din contra, astfel de sentințe puteau fi reduse atât *de jure* cât și *de facto*. Mai mulți deținuți ce-și ispășeau pedeapsa cu închisoare pe viață au fost eliberați în baza împuternicirilor constituționale ale Președintelui iar deținuții pe viață puteau beneficia de dispozițiile respective în orice moment, fără a fi ispășit o perioadă minimă de detenție. Respectiv, deși procedura stabilită prezenta lacune iar reformele erau în curs de desfășurare, reclamantul nu putea să se plângă de faptul că ar fi fost lipsit de orice perspectivă de eliberare sau că detenția sa continuă - deși lungă - putea fi asimilată unui tratament inuman sau degradant.

(b) *Detenția după data stabilită de autoritățile penitenciare:* Deși modificările aduse legislației aplicabile și anihilarea speranței de a fi eliberat au fost de natură de a-i provoca reclamantului o stare de angoasă, aceasta nu a fost atât de gravă încât să atingă pragul minim de suferință cerut de Articolul 3. Având în vedere cronologia evenimentelor, reclamantul nu putea, în mod justificabil, să aibă așteptări reale că ar fi putut fi eliberat în 2002, deoarece Curtea cu Jurați a statuat fără echivoc asupra naturii pedepsei ce-i fusese aplicată iar modificările pertinente în dreptul intern s-au produs cu aproximativ șase ani înainte de data eliberării comunicată de autoritățile penitenciare. Orice speranță avută de reclamant de a fi eliberat înainte de termen, ar fi fost prin urmare redusă, odată ce devenise clar că odată cu modificările din dreptul intern acesta ar fi trebuit să-și ispășească sentința pe viață. Este evident că ispășirea unei pedepse pe viață fără un termen minim presupune o stare de angoasă și incertitudine în legătură cu viața din penitenciar. Acest lucru este firesc în cazul sentinței aplicate reclamantului. Acestea fiind spuse și având în vedere perspectivele de eliberare prevăzute de sistemul în vigoare, nu este posibil de tras concluzia că în acest caz ar fi avut loc un tratament degradant și inuman.

*Concluzie:* neviolare (zece voturi contra șapte).

Articolul 5 § 1 – Curtea cu Jurați a statuat destul de clar că reclamantul a fost condamnat la închisoare pentru restul vieții sale, și nu pentru o perioadă de douăzeci de ani. Comunicarea ulterioară din partea autorităților penitenciare a unui termen de eliberare condiționată, nu putea să afecteze și nici nu a afectat acea sentință și nu a afectat legalitatea detenției sale de după 2002.

*Concluzie:* neviolare (șaisprezece voturi contra unu).

Articolul 7 – (a) *Calitatea legii:* În ceea ce privește caracterul accesibil și previzibil al legii, Curtea observă că, deși atunci când reclamantul a comis infracțiunile, Codul Penal

prevedea în mod clar că uciderea cu premeditare se pedepsea cu închisoare pe viață, era totodată clar că, în baza regulamentelor penitenciare atât autoritățile executive cât și cele administrative au pornit de la premisa că acea pedeapsă însemna de fapt douăzeci de ani de închisoare și că tuturor deținuților, inclusiv celor condamnați pe viață, le putea fi scurtată pedeapsa pentru bună purtare. Deși Curtea acceptă că acele reglementări se refereau la executarea pedepsei - și nu la pedeapsă ca atare - distincția dintre durata sentinței pe viață și felul în care aceasta trebuia executată nu era evidentă. Respectiv, la momentul săvârșirii infracțiunii de către reclamant, legea cipriotă, privită în ansamblu, nu era formulată cu suficientă precizie pentru a-i permite reclamantului să discearnă, cu ajutorul adecvat în caz de necesitate, și într-o măsură rezonabilă în acele circumstanțe, durata unei pedepse cu închisoare pe viață și modul de ispășire al acesteia.

*Concluzie:* violare (cincisprezece voturi contra două).

(b) *Aplicarea retroactivă a unei pedepse mai aspre și pierderea posibilității de reducere a pedepsei:* Curtea nu acceptă opinia conform căreia reclamantului i-a fost aplicată în mod retroactiv o pedeapsă mai aspră de vreme ce, în lumina prevederilor Codului Penal, nu se putea afirma că, la acel moment, pedeapsa cu închisoare pe viață semnifica, în mod clar, douăzeci de ani de închisoare. Faptul că reclamantul, în calitate sa de deținut pe viață, nu mai avea dreptul la scurtarea sentinței sale era legat de modul de executare a sentinței sale și nu de "pedeapsa" care i-a fost aplicată, care rămânea a fi pedeapsă cu închisoare pe viață. Deși schimbările din legislația cu privire la detenție și la condițiile eliberării efectiv înășteau detenția reclamantului, ele nu puteau fi interpretate ca impunând o "pedeapsă" mai aspră decât cea aplicată de instanța de judecată. Aspectele privind politicile de eliberare, modul de implementare și raționamentul care a stat la baza lor, făceau parte din politica penală care urmează a fi stabilită la nivel național.

*Concluzie:* neviolare (șaisprezece voturi contra unu).

Articolul 14 coroborat cu Articolul 3, 5 și 7 – (a) *Pretinsa discriminare a reclamantului față de deținuții pe viață care au fost eliberați:* Deținuții pe viață în cauză nu au fost eliberați în baza regulamentelor penitenciare sau a sentinței lor ci de către Președintele Republicii, în urma exercitării împuternicirilor sale constituționale discreționare. În plus, în cazul reclamantului, Curtea cu Jurați a dat, în mod intenționat, o interpretare a ceea ce înseamnă sentință pe viață specificând că reclamantul era condamnat la închisoare pentru restul vieții sale. Ținând cont de varietatea factorilor luați în considerare în exercitarea împuternicirilor discreționare ale Președintelui, cum ar fi natura infracțiunii și încrederea publică în sistemul penal, nu se poate spune că exercitarea acestor împuterniciri a ridicat o problemă în baza Articolului 14.

(b) *Pretinsa discriminare a reclamantului, în calitate de deținut pe viață, față de alți deținuți:* Având în vedere natura sentinței de condamnare pe viață, reclamantul nu putea pretinde că se afla într-o situație analogică sau comparabilă cu cea a altor deținuți care nu executau pedepse cu închisoare pe viață.

*Concluzie:* neviolare (șaisprezece voturi contra unu).

Articolul 41 – Constatarea violării constituie în sine o reparație echitabilă suficientă pentru orice daune morale.

**© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012.**

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Ea nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă nicio responsabilitate pentru calitatea acesteia. Ea poate fi descărcată din baza de date a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din orice altă bază de date căreia HUDOC i-a transmis acest document. Traducerea poate fi reprodusă în scopuri necomerciale cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime împreună cu indicația de mai sus privind drepturile de autor și referința la Fondul Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei. Orice persoană care intenționează să utilizeze fragmente din prezenta traducere în scopuri comerciale este rugată să contacteze adresa următoare: [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int)

**© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).

**© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.**

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int)